

Effektvurdering

2014

Oplysninger om projektet

Projektets titel:	
Formidling og demonstration af ny viden inden for plante- og husdyrproduktionen	
Projektstart (måned/år): Januar 2013	Projektafslutning (måned/år): December 2014
Projektets formål: Formålet er at demonstrere og formidle ny viden om optimering af produktionen under de givne rammevilkår, så der sikres en miljømæssig og driftsøkonomisk optimal plante- og husdyrproduktion på den enkelte bedrift.	
Projektets aktiviteter:	
Korn, raps og bælgssæd, dyrkningssikkerhed og øget værdi • Der blev formidlet og demonstreret ny viden om mulighederne for via dyrkningsteknikken at øge dyrkningssikkerhed og værdi af den producerede afgrøde i forhold til lokalitet, afgrøde og klima • Der blev formidlet viden om mulighederne for - under hensyntagen til sortsvalget - at målrette indsatsen af planteværn. Denne formidling er blandt andet baseret på de nyeste forsøgsresultater. • Der blev formidlet viden om dyrkning af vinterraps, blandt andet med fokus på at styre efterårsudviklingen for på den måde at øge dyrkningssikkerheden. • Som et led i formidlingen er de relevante dyrkningsvejledninger opdaterede med udgangspunkt i de nyeste forsøgsresultater.	
Optimering af kvalitet og udnyttelse af grovfoder i kvægproduktionen • Der blev demonstreret og formidlet viden om at styre kvaliteten af græs og kløvergræs via dyrkningen. Der har blandt andet været fokus på mulighederne for at påvirke kvaliteten via kvælstoftildeling. • Der er blevet afholdt en grovfoderekskursion den 12. juni, hvor ca. 650 landmænd og konsulenter deltog. Her blev blandt andet demonstreret: • Betydningen af jordbearbejdning forud for såning af majs • Betydningen af snitlængden i græs i kompakt fuldfoder • Udstyr til såning af efterafgrøder i majs • Fodersammensætningen til den højtydende ko. • Der blev formidlet ny viden om mulighederne for at minimere udvaskningen af kvælstof efter majs, og hvordan man via dyrkningsteknikken kan minimere risikoen for angreb af bladpletsygdomme og Fusarium. • Der blev formidlet viden om betydningen af kerneknusning ved majshøst for udnyttelsen af stivelsen i foderet. • Dyrkningsvejledningen for majs er opdateret med inddragelse af resultaterne af de seneste års forsøgsarbejde.	
Næringsstoffoptimering og optimering af markvandingen • Der blev formidlet viden om mulighederne for at optimere næringsstoffordelingen • Der var blandt andet fokuseret på mulighederne for at udnytte husdyrgødning (gylle) • Der blev også formidlet viden om mulighederne for at anvende syretilsætning i forbindelse med udbringning. • Det er demonstreret, hvordan man via etablering af efterafgrøder kan reducere tabet af næringsstoffer fra marken, og hvordan man opnår en sikker og effektiv etablering af efterafgrøder. • Der blev formidlet viden om, hvordan man kan tilpasse sin vandingssindsats ud fra vejr og	

afgrødefordeling på bedriften. Derudover er det demonstreret, hvordan man kan udnytte nye dræningsmetoder og -teknikker for at sikre en effektiv dræning, der kan være med til at forbedre dyrkningssikkerheden.

Behovsbestemt bekæmpelse af skadevoldere i planteproduktionen

- Der blev formidlet viden om optimeret svampebekæmpelse og brug af reducerede doseringer af de mest effektive svampemidler, herunder hvordan sprøjtetidspunkt og valg af bekæmpelsesstrategi også i denne sammenhæng er afgørende for optimalt udbytte.
- Det er belyst, hvordan man via valg og kombination af fungicider kan reducere risikoen for, at der udvikles resistens.
- Mulighederne for direkte bekæmpelse af græsukrudt og mulighederne for at forebygge problemer med græsukrudt via eksempelvis sædskifte og jordbearbejdning er formidlet.
- Der blev formidlet ny viden om bekæmpelse af græsukrudt, herunder er der også formidlet viden om mulighederne for at undgå resistens overfor de anvendte herbicider.
- Der blev formidlet ny viden om middelvalg, optimale doseringer og sprøjtetidspunkt ved bekæmpelse af tokimbladet ukrudt.
- I majs blev det belyst, hvordan man via radrensning eller kombinationer af radrensning og kemisk bekæmpelse kan sikre en effektiv renholdelse af majsens. Der er blandt andet fokuseret på sprøjtetidspunkt og indstilling af radrenser, så alle arbejds gange kan optimeres.
- Der blev formidlet og demonstreret viden om, hvordan man kan målrette og optimere indsatsen med planteværns midler i forhold til afgrøde, sort, forekomst af skadevolder og timing.

Dyrkning af grovfoder og Grovfoderskolen

- Aftaler med de bedrifter og deres rådgivere, der indgår i projektet blev videreført. Der blev aftalt bl.a. rådgivningsforløb og afholdelse af temadage.
- Der blev demonstreret en helhedsorienteret rådgivningsplatform, der samler eksisterende værktøjer og udarbejder flowcharts, der illustrerer sammenkoblingen af værktøjer i forskellige rådgivningssituationer.
- Det blev undersøgt, hvilke forbedringsmuligheder der var på bedrifterne og udarbejdet målsætninger og handlingsplaner.
- Der blev iværksat forbedringer på bedrifterne. På én af bedrifterne, ved hjælp af Standard Operation Procedures (SOP).
- De opnåede forbedringer blev forankret ved hjælp af LEAN på to bedrifter.
- Der blev formidlet rådgivningsforløb og indhold bredt for at motivere andre landmænd og rådgivere, som ikke direkte var involveret i projektet, til at anvende samme metode.
- Der blev afholdt temadage på to af bedrifterne med fokus på værktøjer og tiltag.
- Der blev målt og vurderet effekter før og efter tiltag.
- Der blev udarbejdet forretningsplan for en helhedsorienteret rådgivning.

Der blev afholdt 2 temadage i årets løb med deltagelse af 90 landmænd og medarbejdere. Der blev bragt 11 artikler i Fagmagasinet Kvæg samt 2 artikler på Landbrugsinfo.

I forbindelse med afslutningsarrangementet i december 2014 blev der gennemført en evaluering sammen med bedrifterne. Der blev endvidere lavet effektmåling og -vurdering sammen med bedrifterne og deres rådgivere, der har været tilknyttet projektet. På baggrund af det, blev der beregnet en nytteværdi af den ekstra tilførte rådgivning, og der blev udarbejdet en forretningsplan for en typisk bedrift med 200 årskøer.

Samlet set blev der demonstreret en mulig optimeringsgevinst på 2 mio. kr. på de syv bedrifter – tilsammen er der 1.965 årskøer, hvilket giver et gennemsnit på lige godt 1.000 kr. pr. årsko. Effektmålet på 1.000 kr. pr. årsko blev således nået.

Projektets samlede budgetramme (1.000 kr.)	Bevilling fra Promilleafgiftsfonden (1.000 kr.)
Budget i indeværende bevillingsperiode: 3.556	Bevilling i indeværende bevillingsperiode: 1.778
Projektets samlede budget: 6.506	Projektets samlede bevilling: 3.253
Navn på projektleder: Jon Birger Pedersen	
Tlf.nr. projektleder: 8740 5424	E-mail projektleder: jbp@seges.dk

Indsatsområde og driftsgren

1. Nedenfor fremgår 6 punkter, som udgør indsatsområderne i Promilleafgiftsfondens strategi. Angiv hvilket indsatsområde projektet hører under (Note: Hvis projektet hører under flere indsatsområder, angiv kun det primære indsatsområde.).

Marker ét felt.

- ☒ Fremmer den faglige og bæredygtige udvikling for hele værdikæden gennem praksisnær vidensdannelse og formidling samt gennem udvikling af effektive teknologier og løsninger, der kan understøtte produktion og forarbejdning i alle dele af landet i både stor og lille skala
- ☐ Fremmer nationale og internationale forbrugeres kompetencer, maddannelse og – viden
- ☐ Understøtter udviklingen af landbrugs- og fødevarerindustrien ved fokus på lokale og globale forbrugere med henblik på afsætning, såvel lokalt som ved eksport til det globale marked
- ☐ Fremmer udviklingen af nye kvalitetsprodukter, inklusive nicheprodukter, fx med lokal forankring, der kan bidrage til alsidighed i produktsortimentet
- ☐ Styrker landbrugs- og fødevarerhvervets indsats for at finde hensigtsmæssige svar på etiske og globale spørgsmål som biodiversitet, dyrevelfærd og global opvarmning

2. Angiv hvilken driftsgren projektet hører under.

Marker ét felt.

- ☐ Svinesektoren
- ☐ Kvæg-, får- og gedesektoren, både mælke- og kødproduktion
- ☐ Fjerkræsektoren, både æg- og kødproduktion
- ☐ Pelsdyrsektoren
- ☐ Plantesektoren, herunder frø, kartoffel, sukkerroer, korn, raps, ærter, foderroer, græs, grøntfoder og biavl
- ☒ Tværgående projekter, dvs. på tværs af jordbrugets sektorer, herunder driftsøkonomi, driftsledelse, arbejdsmiljø, energi, biomasse o.l., natur, miljø, biodiversitet, bygninger og landskaber, rådgivning, formidling af viden, uddannelse, afsætningsfremme og brede forbrugerrettede aktiviteter

Projektets opnåede resultater

3. Hvilke resultater blev opnået i projektet

Med resultater menes projektnære resultater og ikke effekter som følge af implementering af projektets resultater. Resultaterne skal vurderes i forhold til projektets formål. Ved flerårige projekter, som ikke er afsluttet, gives en status for opnåede delresultater.

Marker op til tre opnåede resultater.

- ☐ Ny managementstrategi
- ☐ Optimerende teknologi
- ☐ Nyt produkt
- ☐ Nyt koncept
- ☐ Dokumenteret viden omkring et relevant emne
- ☒ Bedre udnyttelse af eksisterende ressourcer hos primærproducenterne
- ☐ Gennemførsel af farmtests/demonstrationer
- ☐ Bedre sygdomsforståelse hos primærproducenten

- ☐ Effektiv sygdomskontrol i erhvervet
- ☐ Bedre almen dyrevelfærd
- ☐ Øget forbrugerkontakt
- ☐ Andet, angiv venligst: _____

Uddyb venligst hvilke konkrete resultater, der er opnået i projektet. Ved flerårige projekter angives status for opnåede delresultater (maks. 10 linjer):

Der blev publiceret over 200 artikler på internettet indenfor de emner, som projektet omfattede. Disse artikler blev der refereret til i ca. 60 artikler i landbrugsmedierne.
Der blev afholdt en grovfoderekskursion, som samlede ca. 650 deltagende landmænd og konsulenter.

4. Har I opnået de resultater, I forventede ved projektets start?

For flerårige projekter angives, hvorvidt alle delmålene i forhold til projektets projektplan er overholdt. Fx hvis et 2-årigt projekt afrapporterer for det første år, angives status i forhold til, hvilke forventninger der var til projektets resultater ved udgangen af år ét. Dermed afrapporteres der ikke for det enkelte år men fra projektstart og indtil udgangen af seneste projektår.

Marker ét felt.

- ☒ Alle
- ☐ De fleste
- ☐ Cirka halvdelen
- ☐ Færre end halvdelen
- ☐ Ingen
- ☐ Ved ikke

5. Hvilke forventede resultater nåede I ikke?

Angiv hvilke resultater, der ikke blev opnået i projektet. Der skal tages udgangspunkt i de mål og indsatser, der er beskrevet i ansøgningen.

Skriv venligst svaret i boksen

6. Hvorfor opnåede I ikke de forventede resultater?

Angiv her årsagen til, hvorfor de forventede resultater ikke blev opnået. Hvis årsagen falder udenfor listen nedenfor, vælg 'Anden primær grund' og begrund den manglende resultatopnåelse i overskriftsform.

Angiv op til tre grunde.

- ☐ Manglende leverancer af udstyr
- ☐ For få midler
- ☐ Manglende overholdelse af deadlines fra underleverandører
- ☐ Sygdom eller barsel hos kernepersonale
- ☐ Manglende adgang til nødvendigt udstyr
- ☐ Manglende adgang til nødvendig ekspertise
- ☐ Dårlig planlægning
- ☐ Anden primær grund, angiv venligst: _____

Uddyb evt. begrundelsen

Brugerrettede effekter

Opnåede eller forventede brugerrettede effekter

Effekterne bedes opgjort som effekten på brugere inden for målgruppen i form af ændret adfærd, besparelser, øget velfærd, udbytte el.lign.

7. Angiv venligst den primære målgruppe for projektet.

Marker ét felt.

- ☒ Primærproducenten (fx svine-/kvæg-/ægproducenten, jf. angivelse af driftsgren)
- ☐ Forbrugeren
- ☐ Landbrugsrådgiveren
- ☐ Unge under uddannelse
- ☐ Anden, angiv venligst: _____

8. Hvor stor en andel af målgruppen forventes at kunne opnå så stor nytte af projektets resultater, at de implementeres inden for 1 år?

Der skal foretages en realistisk vurdering af, hvor stor en andel af målgruppen, inden for driftsgrenen (fx svine-/kvæg-/ægproducent) der forventes at kunne opnå en fordel af at implementere projektets resultater og som derfor er villig til at gennemføre den nødvendige investering i form af omlægning/udfasning af eksisterende staldsystemer, indkøb af nyt materiel, ændring i management m.m.

Eksempel: 63 pct. af kvægproducenterne vil kunne anvende resultaterne. Eller: 40 pct. af de økologiske ægproducenter vil kunne anvende resultaterne.

Angiv andel mellem 0 og 100: 50

9. Hvor stor en andel af målgruppen forventes at kunne opnå så stor nytte af projektets resultater, at de implementeres inden for 2-5 år?

Angiv andel mellem 0 og 100: 75

10. Beskriv venligst, hvad der skal til for at øge brugeranvendelsen af projektets resultater?

Der skal sikres en endnu mere effektiv og målrettet formidling af resultaterne direkte til landmand blandt andet via rådgivningssystemet.

11. Hvilke effekter anses som de primære gevinster for primærproducenten?

Marker op til tre felter.

- ☐ Bedre dyrevelfærd
- ☐ Bedre sygdomshåndtering
- ☐ Færre sygdomsforekomster
- ☐ Bedre adgang til eksportmarkeder
- ☐ Bedre adgang til nære markeder
- x Lettere adgang til relevant viden
- ☐ Bedre økonomistyring i produktionen
- x Bedre management i produktionen
- ☐ Anden, angiv venligst: _____
- ☐ Ved ikke

Uddyb gerne svaret nedenfor (ca. 5-7 linjer)

Den viden, der blev formidlet i projektet, er med til at landmanden har bedre mulighed for at målrette sin daglige indsats i mark og stald. Hermed er mulighederne for at optimere indsatsen af planteværn og gødning i markbruget øget, og dermed er mulighederne for at gennemføre en intensiv bæredygtig planteproduktion øget.

12. Angiv venligst på en skala fra 0-100 i hvilken grad primærproducentens økonomiske situation forventes forbedret, såfremt projektets resultater implementeres i den forventede andel af målgruppen. 0 angiver ingen umiddelbar økonomisk forbedring, hvor tal over 0 angiver den procentmæssige forbedring af primærproducentens situation. Den økonomiske forbedring måles på primærproducentens økonomiske resultat.

Såfremt det vurderes, at fx kvæg/svine/ægproducenten kan opnå en forbedring af det økonomiske resultat med 20 procent, skal der skrives 20. Hvis producenten ikke forventes at opnå nogen forbedring, skrives 0.

Angiv forbedring: 15_____

Samfundsrettede effekter

Opnåede eller forventede samfundseffekter og/eller effekter til gavn for erhvervet som helhed.

Projektets opnåede eller forventede samfundseffekter opgøres. Effekterne bedes opgjort som de effekter, der gavner samfundet som helhed, dvs. projektets bæredygtighed.

13. Hvilke effekter anses som de primære gevinster for erhvervet og samfundet som helhed?

Marker op til tre felter.

- ☒ Rentabilitet/ Økonomisk konkurrenceforbedring for erhvervet som helhed
- ☐ Bedre mulighed for fastholdelse af arbejdspladser / eksisterende produktion
- ☐ Bedre mulighed for at udvikle nye arbejdspladser / ny produktion
- ☐ Øget generel afsætning
- ☒ Bedre miljøregnskab fra primærproduktionen ved samme produktionsmængde
- ☒ Lavere udledning af kvælstof
- ☐ Lavere udledning af CO₂
- ☐ Lavere udledning af ammoniak
- ☐ Lavere udledning af fosfor
- ☐ Bedre dyrevelfærd
- ☐ Bedre sygdomshåndtering
- ☐ Bedre fødevarer sikkerhed
- ☐ Bedre almen forståelse for den primære produktion
- ☐ Bedre omdømme for landbrugserhvervet
- ☐ Anden, angiv venligst: _____
- ☐ Ved ikke

Uddyb venligst svaret (ca. 5-7 linjer):

Den formidlede viden omkring dyrkning af de enkelte afgrøder og udnyttelse i stalden er med til at forbedre rentabiliteten og udbyttet af produktionen. Dermed er det med til at sikre et bedre miljøregnskab og via et højere og mere stabilt udbytte også en bedre udnyttelse af kvælstoftilførslen.

14. Inden for hvilken tidshorisont vil de samfundsrettede effekter være synlige?

Der vil ofte være forskel på tidspunktet mellem implementering i primærproduktionen, og indtil de gavnlige effekter på samfundsniveau vil være synlige. De samfundsrettede effekter vil ikke nødvendigvis være synlige på samme tidspunkt som de brugerrettede effekter. Hvis projektet ikke forventes at resultere i nogen samfundsrettede effekter, skal der sættes kryds i 'Ikke relevant'. Hvis der forventes gavnlige effekter, men det er uvist, hvornår de kan observeres, skal der sættes kryds i 'Ved ikke'.

Marker ét felt.

- ☐ Indenfor 1 år efter afslutning
- ☐ 1-2 år efter afslutning
- ☒ 3-5 efter afslutning
- ☐ Mere end 5 år efter afslutning
- ☐ Ikke relevant
- ☐ Ved ikke

Uddyb venligst svaret (ca. 3-5 linjer):

Der er en vis forsinkelse inden ny viden bliver implementeret og udnyttet på et betydeligt antal bedrifter.

Implementering

15. Har I fokus på implementering af projektets resultater i erhvervet?

Angiv om der er afholdt/planlagt aktiviteter med henblik på implementering af resultaterne bredt i erhvervet. Aktiviteter kan både være afholdt/planlagt direkte i projektet, planlagt sideløbende udenfor projektet eller som opfølgning på projektet.

Angiv enten, hvordan I har fokus på implementering i projektet (marker gerne flere felter). Hvis I ikke har fokus på implementering, marker feltet 'Nej'.

- ☐ Ja, direkte i projektet (fx via etableret rådgivning el. lignende)
- ☐ Ja, opfølgende / efterfølgende projekt
- ☒ Ja, samarbejde med landbrugsrådgivere
- ☐ Ja, anden metode, skriv venligst: _____
- ☐ Nej

Uddyb venligst svaret (ca. 3- 5 linjer):

I forbindelse med udvikling af Grovfoderskolen er der etableret samarbejde direkte med rådgivere og landmænd.

16. Hvornår kan projektets resultater implementeres i erhvervet?

Angiv tidspunktet for, hvornår det forventes, at producenterne vil implementere resultaterne i deres produktion.

Marker ét felt.

- ☒ Indenfor 1 år efter afslutning
- ☐ 1-2 år efter afslutning
- ☐ 3-5 efter afslutning
- ☐ Mere end 5 år efter afslutning
- ☐ Ikke relevant
- ☐ Ved ikke

17. Forventes projektets resultater at kunne implementeres med succes både hos konventionelle og økologiske producenter?

Marker ét felt.

- ☒ Både konventionel og økologiske producenter
- ☐ I højere grad hos konventionelle end økologiske producenter
- ☐ I højere grad hos økologiske end konventionelle producenter
- ☐ Udelukkende hos konventionelle producenter
- ☐ Udelukkende hos økologiske producenter

Videndeling og tilfredshed

18. Er projekternes resultater planlagt offentliggjort?

Marker ét felt.

- ☒ Ja, resultaterne er planlagt offentliggjort
☐ Nej, det er ikke planlagt at offentliggøre resultaterne

19. Hvordan er resultaterne offentliggjort eller planlagt offentliggjort?

Marker gerne flere felter.

- ☐ Ja, resultaterne er /vil blive publiceret i videnskabeligt tidsskrift
☐ Ja, resultaterne er /vil blive publiceret i brancheblad eller avis
☐ Ja, resultaterne er /vil blive publiceret i nationale medier
☐ Ja, resultaterne er /vil blive publiceret i lokalmedier
Ja, resultaterne er /vil blive publiceret i nyhedsbreve inden for erhvervet
Resultaterne er/vil blive publiceret på vores hjemmeside, skriv gerne link:
☒ www.landbrugsinfo.dk og <http://projektfinansiering.vfl.dk/Promilleafgiftsfonden/2014/Formidlingogdemonstrationnyviden/Sider/default.aspx>
☐ Resultaterne er/vil være tilgængelige for primærproducenten via online artikeldatabaser
☒ Resultaterne er/vil blive præsenteret på faglige møder i fx erfagrunder
☒ Resultaterne er blevet/vil blive præsenteret på konferencer, seminarer, åbent hus el. lign., angiv gerne hvilke: Plantekongressen og Kvægkongressen____
☐ Anden offentliggørelse, angiv gerne hvordan: _____

20. Du bedes nedenfor angive, i hvilken grad du er enig i det oplyste udsagn.

Spørgsmålet henviser til den generelle helhedsopfattelse af projektets forløb

Marker ét felt.

	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Ved ikke
Jeg er alt i alt tilfreds med projektets gennemførelse	☒	☐	☐	☐	☐

Uddyb venligst svaret (ca. 3-5 linjer):

Der er i projektet formidlet og demonstreret ny viden indenfor et stort antal afgrøder og omkring samspillet mellem mark og stald på kvægbrug. Der er derfor stor sandsynlighed for, at resultaterne vil blive udnyttet af erhvervet.

Ekstern bistand

Sektionen har til hensigt at indsamle information om, hvorledes ekstern bistand anvendes i projekterne

21. Har der i forbindelse med projektet været anvendt ekstern bistand?

Med ekstern bistand menes eksempelvis rådgivningsbistand, bistand til udvikling af hjemmesider, apps, kommunikationsstrategi, markedsanalyse, laboratorieanalyser m.m. Leverance af udstyr/materiel er ikke ekstern bistand.

Marker ét eller flere felter.

- ☐ Ja, rådgivnings- eller ekspertbistand
- ☐ Ja, bistand til praktisk analyse/udvikling af redskaber (fx laboratoriebistand, it-konsulenter til opbygning af hjemmeside m.m.)
- ☐ Ja, begge typer af bistand
- ☒ Ja, andre typer af bistand, angiv venligst: Samarbejde med lokale konsulenter fra DLBR._
- ☐ Nej

22. Hvordan fungerede samarbejde med eksterne partnere/leverandører (Helt enig-helt uenig)

Marker ét felt ud for hvert udsagn.

	Helt enig	Delvis enig	Hverken / eller	Delvis uenig	Helt uenig	Ikke relevant	Ved ikke
Partnerne overholdt aftalte deadlines i projektet	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Partnerne bidrog med vigtige kompetencer, som vi ikke selv havde adgang til	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Partnerne muliggjorde et bedre samlet projekt	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. Hvordan har I udvalgt jeres eksterne partner i projektet?

Marker ét felt.

- ☒ Udvalgt pga. tidligere erfaringer med partner
- ☐ Henvist til partner gennem andre tidligere partnere/kollegaer
- ☐ Gennem rådgivningsbureau
- ☐ Igennem fagnetværk
- ☐ Fast samarbejdsaftale
- ☐ Anden udvælgelse, uddyb venligst: _____

Afslutning

Tak for beretningen. Som afslutning på afrapporteringen bedes du som tilskudsmodtager og projektleder angive, at de indrapporterede informationer vedrørende gennemførsel af aktiviteter finansieret af Promilleafgiftsfonden for landbrug giver et retvisende billede af de i projektet afholdte aktiviteter og afledte effekter.

Sæt kryds

☒ Jeg erklærer som projektleder, at de indrapporterede oplysninger giver et retvisende billede af de i projektet afholdte aktiviteter og afledte effekter.